

СТАТТЯ У ДРУКОВАНИХ ВИДАННЯХ

УДК 371.13

Л. Богославець, канд.пед.наук, доцент

Л. Житеньова, канд.пед.наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Особливості виховання майбутніх дизайнерів, технологів-педагогів

Виховання є однією із складових навчально-виховного процесу в університеті. В сучасних умовах цей процес є складним соціальним явищем, бо спрямований на формування у вихованців наукового світогляду, особистісних рис громадянина України на основі відродження традицій національної свідомості і самосвідомості, професійного, морального, правового, патріотичного, фізичного, екологічного розвитку.

У педагогічній літературі [1; 2; 4] проблемі виховання приділяється постійна увага, але єдиного підходу і трактування у визначенні категорії «процес виховання» немає. «Процес» – це зміна стану системи виховання студентів університету як цілісного педагогічного явища, послідовне, поступове просування вперед для досягнення цілей виховання, розвитку і психологічної підготовки майбутніх дизайнерів, технологів-педагогів, гармонійного формування і розвитку особистості майбутнього фахівця. С. У. Гончаренко [2] під час визначення змісту «виховання» використовував філософське поняття «процес», тобто виховання має процесуально безперервний характер і не може бути реалізоване в інший спосіб. Інакше втрачається сутність цього соціально-педагогічного явища, зникає його гуманістичний зміст, губиться особистість студента, не досягається мета виховання.

Отже, «процес виховання – цілісний процес, у якому органічно поєднані змістова і процесуальна сторони. Змістова сторона процесу виховання

характеризує сукупність виховних цілей. Процесуальна – характеризує самокерований процес педагогічної взаємодії викладача й студента, що включає організацію і функціонування системи виховної діяльності й самовиховання»[2]. Тому основним завданням процесу виховання є формування і розвиток особистості вихованця на основі наукового світогляду, духовності, активної життєвої настанови, переконаності, сукупності знань, навичок, умінь, основ професійної майстерності.

Специфічними ознаками процесу виховання майбутніх дизайнерів, технологів-педагогів є: систематичність; цілісність, комплексність, планомірність; безперервність і тривалість; багатогранність завдань і різноманітність змісту та необхідності формування громадянина України; багатство форм, методів і засобів виховного впливу; поступове виявлення результатів виховних впливів, особливо в умовах інформаційного суспільства.

Поняттю «виховання студентської молоді», можна дати таке визначення: це процес цілеспрямованого, систематичного організованого і планомірного впливу на свідомість і підсвідомість, пізнавальну емоційно-вольову та мотиваційну сферу особистості майбутніх дизайнерів, технологів-педагогів з метою формування в них наукового світогляду, високих моральних, громадських і професійних якостей для забезпечення всебічного і гармонійного розвитку їх особистості та ефективної самореалізації в складних умовах сьогодення [2]. Це визначення розкриває сутність предметів виховного впливу: свідомість і підсвідомість особистості студента, її мотиваційна, емоційно-почуттєва і вольова сфери, навички та звички гідної поведінки в умовах повсякденної діяльності самовдосконалення.

Визначено, що основним сенсом і головною ідеєю всієї виховної роботи в університеті є формування і постійний розвиток у студентів мотивації до творчого самовдосконалення позитивних рис своєї особистості і нівелювання негативних. Самовиховання – це свідомо діяльність, спрямована на найповнішу реалізацію майбутнього інженера-педагога себе як особистості,

в основі якої лежить мотивація самовиховання. У результаті спостереження, аналізу проведеного анкетування, було виявлено, що більшість студентів університету знаходиться на такому рівні духовного розвитку, що спроможні самотійно усвідомлювати сенс власної життєдіяльності, у тому числі навчальної. Тому за допомогою різних методів (бесіда, лекція, диспут, позитивний приклад) викладачі допомагають їм зрозуміти цілі та завдання щодо всебічного і гармонійного особистого розвитку, розкривають вирішальну для їх майбутнього роль навчання в університеті, вчать реалізовувати власні мрії, виявляти у собі як позитивні, так і негативні риси характеру, ознайомлюють з методикою роботи щодо постійного самовиховання. Бо, на думку В.В.Ягупова, „самовиховання – систематична свідомо діяльність людини, спрямована на вироблення в собі бажаних фізичних, розумових, моральних, естетичних якостей, позитивних рис волі і характеру, усунення негативних звичок”[4]. Тому виховання і самовиховання знаходяться у тісному взаємозв’язку, де друге є закономірним наслідком першого. Ознакою ефективності виховної роботи з майбутніми дизайнерами, технологіями-педагогами є формування у них стійкої акмеологічної тенденції і досягнення в цьому напрямі реальних результатів.

Отже, самовиховання перебуває у тісному взаємозв’язку з вихованням, удосконалює позитивні результати останнього, поглиблює процес формування особистості майбутнього фахівця. Основними методами самовиховання є: самооцінка, самопереконання, самонавіювання, самопримус, самообов’язок тощо.

Сутність та основні вимоги відбиваються у принципах виховання, які визначають напрямки, стратегію і зміст практичних дій викладачів та студентів у Київському національному університеті технологій та дизайну (КНУТД).

Основні принципи виховання – *системність, комплексність, обов’язковість, рівнозначність* – передбачають не сліпе механічне їх використання у виховному процесі, а обов’язковою умовою їх ефективності є

творче застосування з урахуванням педагогічної майстерності вихователя, індивідуально-психічних особливостей вихованця і конкретної виховної ситуації.

Досвід навчально-виховної діяльності свідчить про те, що принципи сучасного виховання, визначені вченими В.М. Галузинським, М.Б. Євтухом, І.П. Підласим [1,2,3] повинні залишатися відкритими. Ті зміни, які відбуваються у нашому суспільстві (соціальні і політичні), у різних галузях технічних і соціально-гуманітарних наук сприяють подальшому розвитку виховного процесу та його вдосконаленню.

Проаналізувавши доробки науковців [2; 4], приходимо до висновку, що навчально-виховний процес в системі університетської підготовки має здійснюватися шляхом таких організаційно-реалізаційних дій, як: вивчення студента і діагностика розвитку його особистості у цілому та окремих рис і якостей; спонукання вихованця до самовдосконалення своєї особистості та формування його мотивації; контроль, оцінка й коректування ходу і результатів виховних заходів і всього виховного процесу.

На думку багатьох сучасних педагогів [1; 3;4] традиційна педагогіка, по-перше, обмежує і придушує творчу самостійність вихованців, по-друге, недооцінює виховні впливи соціального середовища, по-третє, веде до відриву виховання від сучасних тенденцій у педагогіці, і, відповідно, його відриву від життя. Безумовно, прямі виховні впливи суб'єктів виховання потрібні в університеті, але вони мають бути майстерно сконструйовані у педагогічно доцільно організовану повсякденну життєдіяльність студентів. Напевно, у цьому й полягає головне завдання педагога. У зв'язку з виховними функціями інших суспільних інститутів, наприклад, різних громадських і державних установ, сім'ї, закономірно говорити про методи опосередкованого виховного впливу, зміст існування виховного процесу в університеті має полягати у формуванні глибокої та міцної мотивації самовиховання майбутніх інженерів-педагогів, прищепленні їм навичок і вмінь постійного самовдосконалення, опрацюванні його ефективної

методики.

Отже, сутність процесу виховання полягає в умілій організації психологічної і педагогічної обґрунтованої діяльності дизайнерів, технологів-педагогів, в гармонійному та всебічному розвитку їх особистостей, у формуванні мотивації постійного творчого самовдосконалення.

Тому одне із провідних завдань діяльності викладачів університету полягає в формуванні у майбутніх дизайнерів, технологів-педагогів прагнення до самоосвіти й самовиховання, уміння поповнювати свої знання, вільно орієнтуватися в потоці інформації. Іншими словами, сучасний студент повинен винести із стін навчального закладу, крім відповідної суми знань, умінь і навичок, бажання постійно працювати над розвитком своєї особистості, підвищенням професійної компетентності, безперервним удосконаленням моральних та інших соціальних якостей особи.

Список використаних джерел

1. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія и історія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл, які вивчають дисципліну «Педагогіка» / Галузинський В.М., Євтух М.Б. – К.: Вища шк., 1995. – 236 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко.– К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Підласий І.П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: навч. посібник / Іван Павлович Підласий. – К.: Україна, 1998. – 343 с.
4. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посіб. для студ. спец. пед. навч. закладів / Василь Васильович Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.